

УДК 097

Дідора Лариса Костянтинівна
провідна бібліотекарка
відділу науково-видавничої діяльності,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
didora.larisa@gmail.com

Larysa K. Didora
Leading librarian,
Department of Scientific Publishing,
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

**КНИГИ З БІБЛІОТЕКИ АРХІТЕКТОРА КАРОЛЯ ІВАНИЦЬКОГО
У КНИГОЗБІРНІ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

**THE BOOKS FROM ARCHITECT KAROL IVANYTSKYI'S COLLECTION
IN THE LIBRARY OF THE NATIONAL MUSEUM OF THE HISTORY OF UKRAINE**

Анотація

У статті досліджено видання із приватної бібліотеки українського й польського архітектора Кароля Іваницького (1870–1940), які зберігаються у бібліотечному фонді Національного музею історії України.

Ключові слова: екслібрис, книгознавство, бібліотекознавство, книги, Кароль Іваницький.

Abstract

The article studies the books from the library of the Ukrainian and Polish architect Karol Ivanytskyi (1870–1940), which are kept in the library of the National Museum of the History of Ukraine.

Key words: bookplate, book studies, library studies, books, Karol Ivanytskyi.

У бібліотечному фонді Національного музею історії України (далі – НМІУ) зберігаються чотири книги, які походять із приватної бібліотеки українського й польського архітектора Кароля Іваницького. До книгозбірні закладу вони потрапили, ймовірно, в 1919 р., коли власник цих видань виїхав до Польщі. Одне з них – “Архітектура і скульптура”, надійшло з бібліотеки Кабінету українського мистецтва УАН. Три з означених книг – художні великоформатні видання, які є взірцями поліграфічного мистецтва другої половини XIX ст.

Кароль Іваницький (1870–1940) народився в с. Таганчі Канівського повіту Київської губернії (нині – Черкаська область). У 1924 р. закінчив архітектурний факультет Львівської політехніки¹. За його проєктами побудували: кадетський корпус у Сумах (1898), римо-католицьку лікарню ім. Станіслава Сирочинського в Києві (1914), численні костьоли, каплиці та маєтки на Правобережній Україні. К. Іваницький також є автором книги “Костьоли й каплиці Києва”.

Як архітектор Житомирської дієцезії РКЦ, К. Іваницький розробив проєкт київського костелу св. Йосифа Обручника, затверджений наприкінці 1913 р. Того самого року на Подолі (вул. Юрківська, 3) заклали фундамент майбутньої споруди, проте її так і не звели через початок Першої світової війни².

У 1913 р. за проєктом К. Іваницького в Києві на вул. Фундуклеївській (нині – вул. Богдана Хмельницького, 32) у стилі пізнього класицистичного модерну спорудили прибутковий будинок, де на шостому поверсі у квартирі № 10 архітектор мешкав у 1915–1919 рр.³

У січні 1919 р. К. Іваницький переїхав до Польщі, яка щойно здобула незалежність. У 1926–1929 рр. він очолював Департамент архітектури Варшавського воєводства, реалізував на цій посаді 62 проєкта. З 1924 р. співпрацював із Міністерством закордонних справ. Найвідомішою роботою К. Іваницького стала будівля посольства Польщі у столиці Туреччини – Анкарі. Архітектура цієї споруди в неокласичному стилі була досить незвичною для східної країни. Будівля має вигляд польської садиби за зразком палацу Бельведер у Варшаві⁴.

Одне з видань із бібліотеки К. Іваницького, що зберігаються у книгозбірні НМІУ, – “Nasze pamiątki: opisy miejscowości Ukrainy, Wołynia i Podola” (“Наші пам’ятки: описи місцевості України, Волині і Поділля”), на титульному аркуші містить автограф К. Іваницького (рис. 1). Поруч, у верхньому правому куті, є штамп бібліотеки архітектора: “Z księgozbióru

1 Kuhnke M. Gmach ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Ankarze i jego architekt Karol Iwanicki // Czasopismo Kwartalnik Architektury i Urbanistyki. – Т. 55, з. 4 (2010). – S. 104 [Electronic resource]. – URL: http://www.kaiu.pan.pl/images/4.2010_pdf/M._Kuhnke.pdf (date of the application: 29.04.2021).

2 Польські сліди Києва. – Ч. 4 [Електронний ресурс]. – URL: <https://h.ua/story/378277/> (дата звернення: 29.04.2021).

3 Богдана Хмельницького, 32. [Електронний ресурс]. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B0_%D0%A5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_32 (дата звернення: 29. 04. 2021).

4 The Embassy of the Republic of Poland in Ankara [Electronic resource]. – URL: <https://polonika.pl/en/polonik-tygodnia/gmach-ambasady-rp-w-ankarze> (date of the application: 29.04.2021).

К. Iwanickiego №__” (“Із книгозбірні К. Іваницького №__”). Номер 397 написаний від руки. На цьому виданні наявний овальний штамп бібліотеки Київського музею старожитностей і мистецтв (попередника НМІУ) (рис. 2), розміщений на форзаці в лівому верхньому куті; йому передує зазначений від руки номер 7794.

Книга (описи українських міст – Києва, Кам’янець-Подільського тощо) є відбитком із польського релігійного часопису “Люд Божий”, у 1911 р. виданим у Києві у Польській друкарні, яка діяла у дворі відомого київського готелю “Савой”⁵ (вул. Хрещатик, 38)⁶.

Наступний раритет із бібліотеки архітектора К. Іваницького – 2-й том книги-альбому “L’Ameublement modern” (“Сучасні меблі”), надрукований у 1876 р. у видавництві Ч. Клазена (1829–1886) – бельгійського літографа, друкаря та видавця⁷. На сторінках видання представлені французькі меблі, починаючи від епохи короля Генріха II до Людовіка XVI (рис. 3–7). Творцем цього альбому є французький архітектор, художник, дизайнер меблів Александр Ежен Пріньо (1822–1875), який працював не лише в рідному Парижі, а й у Англії, Бельгії, Іспанії, США, Росії. За створені ним меблі дизайнера удостоїли “Золотої медалі” Всесвітньої виставки у Парижі (1867) і “Медалі Прогрес” виставки у Відні (1873)⁸. Шафа, зроблена А. Е. Пріньо в 1855 р. для лондонської фірми “Джесон і Грем”, представлена в експозиції Музею Вікторії та Альберта в Лондоні⁹.

Видання має розмір 44×34 см. На його титульному аркуші наявний штамп бібліотеки К. Іваницького з номером 302.

Третя книга – альбом-каталог “Album général de l’ameublement parisien” (“Загальний альбом паризьких меблів”), є типовим зразком розкішних видань часів Прекрасної Епохи. Його надрукували у 1890 р. у Парижі у видавництві “Каміс” – великому підприємстві, заснованому в 1878 р. Е.-В. Камісом (1859–1919)¹⁰. Означене видавництво стало відомим завдяки рекламним плакатам і поштовим листівкам, над створенням яких працювали найкращі художники-ілюстратори кінця XIX – початку XX ст.

Альбом розміром 45,5×33 см має 435 сторінок із зображенням 9 497 вишуканих меблів. Відтворені на розкішних кольорових гравіюрах каталогу робочі кабінети, спальні, вітальні у стилях ренесанс і бароко, шафи, вітражі, шпалери й гобелени, меблева фурнітура, каміни, годинники мали задовольняти найвибагливіші смаки покупців, кожен із яких міг знайти щось для себе (рис. 8–15). На альбомі наявний гербовий видавничий екслібрис (рис. 16) і штамп бібліотеки К. Іваницького з номером 296.

Останнє видання із книгозбірні архітектора – альбом “Architecture & sculpture: France, Pays Bas, Italie, Espagne, etc.” (“Архітектура та скульптура: Франція, Нідерланди, Італія, Іспанія тощо”). Це – ілюстрована історія архітектури, декору та скульптури європейських країн IX–XIX ст. (рис. 17–20). Розмір альбому – 36×27,5 см. П’ять томів видання “Архітектура і скульптура” в 1891–1892 рр. надрукували у видавництві Книжкового магазину сучасного будівництва (Librarie de la construction moderne). 2–5-й томи цього альбому, що зберігаються у бібліотечному фонді НМІУ, на жаль, перебувають у дуже незадовільному стані. На кожному аркуші видання проставлений штамп: “Z księgozbióru K. Iwanickiego № 32”, на титульному аркуші 2-го тому наявний штамп бібліотеки Кабінету українського мистецтва УАН.

Таким чином, можемо зробити висновок, що подальше дослідження бібліотечного фонду НМІУ сприятиме віднайденню фрагментів приватних і публічних бібліотек, їх реконструкції, введенню в науковий обіг та популяризації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Богдана Хмельницького, 32 [Електронний ресурс]. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B0_%D0%A5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_32 (дата звернення: 29.04.2021).

Звід пам’яток історії та культури. Хрещатик [Електронний ресурс]. – URL: <http://pamyatky.kiev.ua/streets/hreshchatik> (дата звернення: 29.04.2021).

Польські сліди Києва. – Ч. 4 [Електронний ресурс]. – URL: <https://h.ua/story/378277/> (дата звернення: 29.04. 2021).

Album général de l’ameublement parisien. – Paris: Camis, 1890. – 435 [50] s.

Alexandre Eugene Prignot (French 1822-) – Early 19th Century Watercolour, River [Electronic resource]. – URL: <https://sulifineart.com/alexandre-eugene-prignot-french-1822-early-19th-century-watercolour-river.html> (дата звернення: 29.04.2021).

Architecture & sculpture: France, Pays Bas, Italie, Espagne, etc. Documents sur les styles du IXe au XIXe siècle: 100 planches par année avec table analytique. – Vol. 3–4. – Paris: Librarie de la construction moderne, [1891–1892].

Directory of Belgian Photographers Claesen, Charles [Electronic resource]. – URL: <https://fomu.atomis.be/index.php/claesen-charles;isaar> (дата звернення: 29.04.2021).

5 Звід пам’яток історії та культури. Хрещатик [Electronic resource]. – URL: <http://pamyatky.kiev.ua/streets/hreshchatik> (дата звернення: 29.04.2021).

6 Dziennik Kijowski [Electronic resource]. – URL: https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/112835/PDF/NDIGCZAS001739_1910_294.pdf (date of the application: 29.04.2021).

7 Directory of Belgian Photographers Claesen, Charles [Electronic resource]. – URL: <https://fomu.atomis.be/index.php/claesen-charles;isaar> (date of the application: 29.04.2021).

8 Alexandre Eugene Prignot (French 1822-) – Early 19th Century Watercolour, River [Electronic resource]. – URL: <https://sulifineart.com/alexandre-eugene-prignot-french-1822-early-19th-century-watercolour-river.html> (date of the application: 29.04.2021).

9 Cabinet [Electronic resource]. – URL: <https://collections.vam.ac.uk/item/O8379/cabinet-prignot-alexandre-eugene/cabinet-prignot-alexandre-eug%C3%A8ne> (date of the application: 29.04.2021).

10 Emile Victor Camis [Electronic resource]. – URL: <https://gw.geneanet.org/perpraca3?lang=fr&n=camis&oc=0&p=emile+victor> (date of the application: 29.04.2021).

- Dziennik Kijowski [Electronic resource] – URL: https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/112835/PDF/NDIGCZAS001739_1910_294.pdf (date of the application: 29.04.2021).
- Emile Victor Camis [Electronic resource]. – URL: <https://gw.geneanet.org/perpraca3?lang=fr&n=camis&oc=0&p=emile+victor> (date of the application: 29.04.2021).
- The Embassy of the Republic of Poland in Ankara [Electronic resource]. – URL: <https://polonika.pl/en/polonik-tygodnia/gmach-ambasady-rp-w-ankarze> (date of the application: 29.04.2021).
- Cabinet [Electronic resource]. – URL: <https://collections.vam.ac.uk/item/O8379/cabinet-prignot-alexandre-eugene/cabinet-prignot-alexandre-eug%C3%A8ne/> (date of the application: 29.04.2021).
- Kuhnke M. Gmach ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Ankarze i jego architekt Karol Iwanicki // *Czasopismo Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*. – 2010. – T. 55, z. 4. – S. 103–116 [Electronic resource]. – URL: http://www.kaiu.pan.pl/images/4.2010_pdf/M._Kuhnke.pdf (date of the application: 29.04.2021).
- Nasze pamiątki: opisy miejscowości Ukrainy, Wołynia i Podola. – Kijów: Drukarnia Polska, 1911. – 194 s.
- Prignot E. *L'Ameublement moderne*. – Partie 2. – Paris–Liege–Berlin: Ch. Claesen, 1876. – 72 s.

REFERENCES

- Bohdana Khmelnytskoho, 32 [Electronic resource]. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D0%B3%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B0_%D0%A5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE,_32 (data zvernennia: 29.04.2021).
- Zvid pamiatok istorii ta kultury. Khreshchatyk [Electronic resource]. – URL: <http://pamyatky.kiev.ua/streets/hreshchatik> (data zvernennia: 29.04.2021).
- Polski slidy Kyieva, ch. 4. [Electronic resource]. – URL: <https://h.ua/story/378277> (data zvernennia: 29.04.2021).
- Album général de l'ameublement parisien. 1890. Paris: Camis.
- Alexandre Eugene Prignot (French 1822-) – Early 19th Century Watercolour, River [Electronic resource]. – URL: <https://sulisfineart.com/alexandre-eugene-prignot-french-1822-early-19th-century-watercolour-river.html> (date of the application: 29.04.2021).
- Architecture & sculpture: France, Pays Bas, Italie, Espagne, etc. Documents sur les styles du IXe au XIXe siècle: 100 planches par année avec table analytique. [1891–1892]. Vol. 2–5. Paris: Librairie de la construction moderne.
- Directory of Belgian Photographers Claesen, Charles [Electronic resource]. – URL: <https://fomu.atomis.be/index.php/claesen-charles;isaar> (date of the application: 29.04.2021).
- Dziennik Kijowski [Electronic resource]. – URL: https://jbc.bj.uj.edu.pl/Content/112835/PDF/NDIGCZAS001739_1910_294.pdf (date of the application: 29.04.2021).
- Emile Victor Camis [Electronic resource]. – URL: <https://gw.geneanet.org/perpraca3?lang=fr&n=camis&oc=0&p=emile+victor> (date of the application: 29.04.2021).
- The Embassy of the Republic of Poland in Ankara [Electronic resource]. – URL: <https://polonika.pl/en/polonik-tygodnia/gmach-ambasady-rp-w-ankarze> (date of the application: 29.04.2021).
- Cabinet [Electronic resource]. – URL: <https://collections.vam.ac.uk/item/O8379/cabinet-prignot-alexandre-eugene/cabinet-prignot-alexandre-eug%C3%A8ne> (date of the application: 29.04.2021).
- Kuhnke M. 2010. Gmach ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Ankarze i jego architekt Karol Iwanicki. *Czasopismo Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*, vol. 55, z. (4), pp. 103–116 [Electronic resource]. – URL: http://www.kaiu.pan.pl/images/4.2010_pdf/M._Kuhnke.pdf (date of the application: 29.04.2021).
- Nasze pamiątki: opisy miejscowości Ukrainy, Wołynia i Podola. 1911. Kijów: Drukarnia Polska.
- Prignot E. 1876. *L'Ameublement moderne*. Partie 2. Paris–Liege–Berlin: Ch. Claesen.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1. Титульний аркуш книги “Наші пам’ятки: описи місцевості України, Волині і Поділля” з автографом Кароля Іваницького та штампом його бібліотеки.

Рис. 2. Штмп бібліотеки Київського музею старожитностей.

Рис. 3–7. Ілюстрації із книги “L’Ameublement modern”.

Рис. 8–15. Ілюстрації з альбому-каталогу французьких меблів “Album général de l’ameublement parisien”.

Рис. 16. Екслібрис видавництва “Camis”.

Рис. 17–20. Ілюстрації із книги “Архітектура та скульптура: Франція, Нідерланди, Італія, Іспанія тощо”.

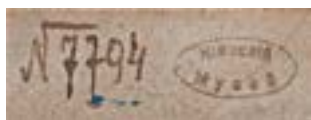
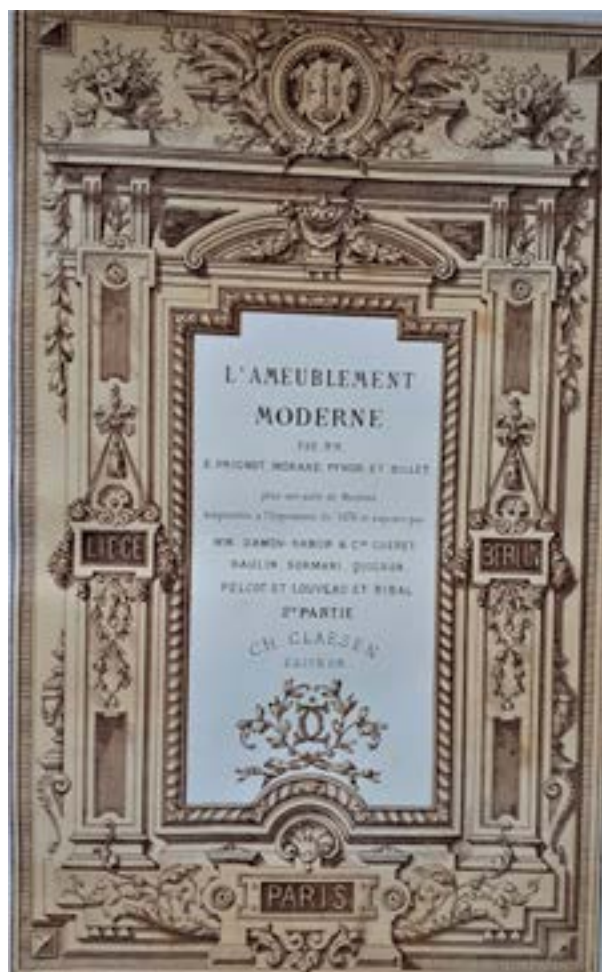
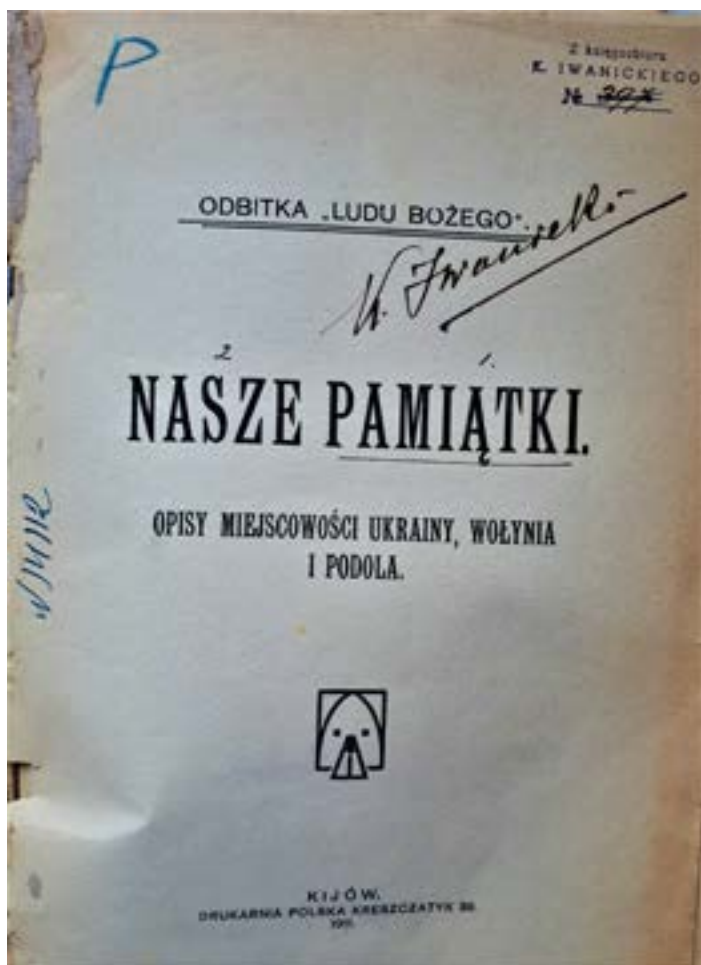

Рис. 1, 2, 3, 4, 5

Рис. 7, 8, 9, 10

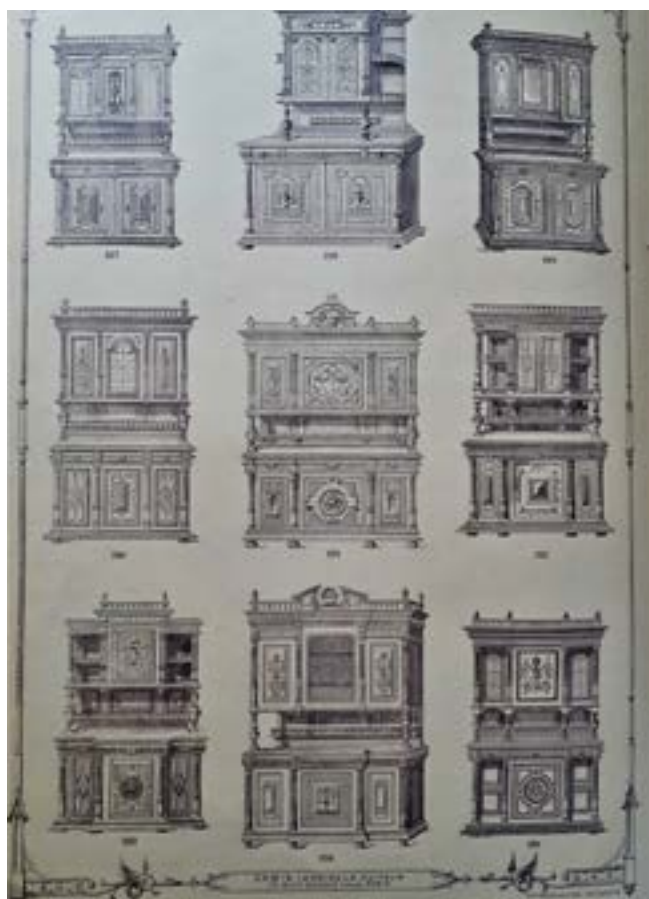

Рис. 11, 12, 13, 14

Рис. 15, 16, 17, 18

Рис. 19, 20